

BÀI HỌC SỐ 3

Thứ Ba, 25-8-2020

Biến cách từ vĩ danh từ Pāli (tiếp theo)

Trong Pāli ngữ, biến cách từ vĩ danh từ chia ra có 2 là: 1) biến cách từ vĩ danh từ thông thường & 2) biến cách từ vĩ danh từ dị biệt.

1) *Biến cách từ vĩ danh từ thông thường*, tức biến cách nhất định cho các loại danh từ (cả nam, nữ, trung). Trong phần biến cách này, biến cách của danh từ **nam tính** (a, i, ī, u, ū) gần giống với **trung tính** (a, i, u), chỉ khác ở Chủ cách (1), Hô cách (8) & Đối cách (2) mà thôi. Công cụ cách (3) & Xuất xứ cách (5) giống nhau về số nhiều, nhưng có chút khác biệt về số ít. Tương tự vậy, Tặng cách (4) & Sở hữu cách (6) cũng giống nhau về số nhiều, và có chút khác biệt ở số ít.

Còn trong biến cách danh từ **nữ tính** (ā, ī, ū), chỉ khác nhau ở Chủ cách, Hô cách, & Đối cách, phần còn lại thì tương đồng chỉ thay đổi từ vĩ cuối cho thích hợp.

Danh từ nam tính

Danh từ nam tính từ vĩ ‘a’: Purisa (nam nhân)			
Cách	Si	Sn	Các từ có biến cách giống với purisa : sura, asura, nara, uraga, naga, yakkha, gandhabba, kinnara, manussa, pisāca, peta, mātaṅga, jaṅgama, turaṅga, varāha, sīha, byaggha, accha, kacchapa, taraccha,...
Cc (1)	puriso	purisā	
Hc (8)	purisa, purisā	purisā	
Đc (2)	purisaṃ	purise	
Ccc (3)	purisena	purise {b} hi	
Xxc (5)	purisā, purisasmā, purisamhā	purise {b} hi	
Tc (4)	purisāya, purisassa	purisānaṃ	
Shc (6)	purisassa	purisānaṃ	
Vtc (7)	purise, purisasmim, purisamhi	purisesu	

Danh từ nam tính từ vĩ ‘ā’: Sā (con chó)			
Cách	Si	Sn	Các từ có biến cách giống với sā : paccakkhadhammā, gāṇḍivadhanvā.
Cc (1)	sā	sā	
Hc (8)	sa, sā	sā	
Đc (2)	saṃ	se	
Ccc (3)	sena	sā{b}hi	
Xxc (5)	sā, sasmā, samhā	sā{b}hi	
Tc (4)	sassa, sāya	sānaṃ	
Shc (6)	sassa	sānaṃ	
Vtc (7)	se, sasmiṃ, samhi	sāsu	

Danh từ nam tính từ vĩ ‘i’: Aggi (lửa)			
Cách	Si	Sn	Các từ có biến cách giống với aggi : joti, pāṇi, gaṇṭhi, muṭṭhi, kucchi, vatthi, sāli, vīhi, byādhi, odhi, bodhi, sandhi, rāsi, kesi, sāti, dīpi, isi, muni, maṇi, dhani, yati, giri, ravi, kavi, kapi, asi, masi, nidhi, vidhi, ahi,...
Cc (1)	aggini, aggi	aggī, aggayo	
Hc (8)	aggi	aggī, aggayo	
Đc (2)	aggiṃ	aggī, aggayo	
Ccc (3)	agginā	aggī{b}hi, aggi{b}hi	
Xxc (5)	agginā, aggismā, aggimhā	aggī{b}hi, aggi{b}hi	
Tc (4)	aggino, aggissa	aggīnaṃ, agginaṃ	
Shc (6)	aggino, aggissa	aggīnaṃ, agginaṃ	
Vtc (7)	aggimhi, aggismiṃ	aggīsu, aggisu	

Danh từ nam tính từ vĩ ‘ī’: Daṇḍī (người có gậy)			
Cách	Si	Sn	Các từ có biến cách giống với daṇḍī : dhammī, saṃghī, ñāṇī, hatthī, cakkī, pakkhī, dāṭhī, raṭṭhī, chattī, mālī, vammī. voḡī. bhāḡī. bhogī.
Cc (1)	daṇḍī	daṇḍī, daṇḍino	
Hc (8)	daṇḍi	daṇḍī, daṇḍino	
Đc (2)	daṇḍinaṃ, daṇḍiṃ	daṇḍī, daṇḍino	

Ccc (3)	daṇḍinā	daṇḍi {b} hi	kāmī,...
Xxc (5)	daṇḍinā, daṇḍismā, daṇḍimhā	daṇḍi {b} hi	
Tc (4)	daṇḍino, daṇḍissa	daṇḍinaṃ	
Shc (6)	daṇḍino, daṇḍissa	daṇḍinaṃ	
Vtc (7)	daṇḍini, daṇḍismiṃ, daṇḍimhi	daṇḍisu	

Danh từ nam tính từ vĩ ‘u’: Bhikkhu (tỳ-khưu)

Cách	Si	Sn	Các từ có biến cách giống với bhikkhu : setu, ketu, rāhu, bhānu, paṅgu, ucchu, maccu, sindhu, bandhu, neru, meru,...
Cc (1)	bhikkhu	bhikkhū, bhikkhavo	
Hc (8)	bhikkhu	bhikkhū, bhikkhave, bhikkhavo	
Đc (2)	bhikkhum	bhikkhū, bhikkhavo	
Ccc (3)	bhikkhunā	bhikkhū {b} hi, bhikkhu {b} hi	
Xxc (5)	bhikkhunā, bhikkhusmā, bhikkhumhā	bhikkhū {b} hi, bhikkhu {b} hi	
Tc (4)	bhikkhuno, bhikkhussa	bhikkhūnaṃ, bhikkhunaṃ	
Shc (6)	bhikkhuno, bhikkhussa	bhikkhūnaṃ, bhikkhunaṃ	
Vtc (7)	bhikkhumhi, bhikkhusmiṃ	bhikkhūsu, bhikkhusu	

Danh từ nam tính từ vĩ ‘ū’: Sabbaññū (bậc Toàn Tri)

Cách	Si	Sn	Các từ có biến cách giống với Sabbaññū : maggaññū, dhammaññū, atthaññū, kālaññū, mattaññū, kataññū, tathaññū, viññū, vidū,
Cc (1)	sabbaññū	sabbaññū, sabbaññuno	
Hc (8)	sabbaññū	sabbaññū, sabbaññuno	

Đc (2)	sabbaññuṃ	sabbaññū, sabbaññuno	vedagū, pāragū,...
Ccc (3)	sabbaññunā	sabbaññū {b} hi	
Xxc (5)	sabbaññunā, sabbaññusmā, sabbaññumhā	sabbaññū {b} hi	
Tc (4)	sabbaññuno, sabbaññussa	sabbaññūnaṃ	
Shc (6)	sabbaññuno, sabbaññussa	sabbaññūnaṃ	
Vtc (7)	sabbaññumhi, sabbaññusmiṃ	sabbaññūsu	

Danh từ nam tính từ vĩ ‘ū’: Go (con bò, gia súc)

Cách	Si	Sn
Cc (1)	go	gāvo, gavo
Hc (8)	go	gāvo, gavo
Đc (2)	gāvum, gāvaṃ, gavaṃ	gāvo, gavo
Ccc (3)	gāvena, gavena	go {b} hi
Xxc (5)	gāvā, gāvamhā, gāvasmā, gavā, gavamhā, gavasmā	go {b} hi
Tc (4)	gāvassa, gavassa	gavaṃ, gunnaṃ, gonaṃ
Shc (6)	gāvassa, gavassa	gavaṃ, gunnaṃ, gonaṃ
Vtc (7)	gāve, gāvamhi, gāvasmim, gave, gavamhi, gavasmim	gāvesu, gavesu, gosu

Danh Từ Nữ Tính

Danh từ nữ tính từ vĩ ‘ā’: Kaññā (cô gái)

Cách	Si	Sn	Các từ có biến cách giống với kaññā : saddhā, medhā, paññā, cintā, mantā, vīṇā, taṇhā, icchā, mucchā, ejā, mājā, mettā, mattā, sikkhā, bhikkhā, jaṅgā, gīvā, jivhā, vācā,
Cc (1)	kaññā	kaññā, kaññāyo	
Hc (8)	kaññe	kaññā, kaññāyo	
Đc (2)	kaññam	kaññā, kaññāyo	
Ccc (3)	kaññāya	kaññā {b} hi	

Xxc (5)	kaññāya	kaññā {b}hi	chaya,...
Tc (4)	kaññāya	kaññānaṃ	
Shc (6)	kaññāya	kaññānaṃ	
Vtc (7)	kaññāyaṃ, kaññāya	kaññāsu	

Danh từ nữ tính từ vĩ ‘i’: Ratti (đêm)

Cách	Si	Sn	Các từ có biến cách giống với ratti : Patti, yutti, kitti, mutti, titti, khanti, kanti, santi, tanti, siddhi, suddhi, iddhi, vuddhi, buddhi, bodhi, bhūmi, jāti, pīti, sūti,...
Cc (1)	ratti	rattī, rattiyo, ratyo	
Hc (8)	ratti	rattī, rattiyo, (ratyo)	
Đc (2)	rattiṃ	rattī, rattiyo, (ratyo)	
Ccc (3)	rattiyā	rattī {b}hi, ratti {b}hi	
Xxc (5)	ratyā, rattiyā	rattī {b}hi, ratti {b}hi	
Tc (4)	rattiyā	rattīnaṃ, rattinaṃ	
Shc (6)	rattiyā	rattīnaṃ, rattinaṃ	
Vtc (7)	ratyaṃ, rattiyaṃ, ratyā, rattiyā, rattiṃ, ratto	rattīsu, rattisu	

Danh từ nữ tính từ vĩ ‘ī’: Nadi (sông)

Cách	Si	Sn	Các từ có biến cách giống với nadi : mahī, Vetaraṇī, vāpī, pāṭalī, kadalī, ghaṭī, nārī, kumārī, taruṇī, vāruṇī, brāhmaṇī, sakhī, gandhabbī, kinnarī, nāgī, devī,...
Cc (1)	nadī	nadī, najjo, nadiyo	
Hc (8)	nadi	nadī, najjo, nadiyo	
Đc (2)	nadiyaṃ, nadiṃ	nadī, najjo, nadiyo	
Ccc (3)	najjā, nadiyā	nadī {b}hi	
Xxc (5)	najjā, nadiyā	nadī {b}hi	
Tc (4)	najjā, nadiyā	nadīnaṃ	
Shc (6)	najjā, nadiyā	nadīnaṃ	

Vtc (7)	najjaṃ, nadiyaṃ, nadiyā	nadīsu	
----------------	----------------------------	--------	--

Danh từ nữ tính từ vĩ ‘u’: Yāgu (cháo)

Cách	Si	Sn	Các từ có biến cách giống với yāhu : dhātu, dhenu, kāsu, daddu, kacchu, kaṇḍu, rajju, kareṇu,...
Cc (1)	yāgu	yāgū, yāguyo	
Hc (8)	yāgu	yāgū, yāguyo	
Đc (2)	yāguṃ	yāgū, yāguyo	
Ccc (3)	yāguyā	yāgū {b} hi, yāgu {b} hi	
Xxc (5)	yāguyā	yāgū {b} hi, yāgu {b} hi	
Tc (4)	yāguyā	yāgūnaṃ, yāgunaṃ	
Shc (6)	yāguyā	yāgūnaṃ, yāgunaṃ	
Vtc (7)	yāguyaṃ, yāguyā	yāgūsu, yāgusu	

Danh từ nữ tính từ vĩ ‘ū’: Jambhū (cây gioi)

Cách	Si	Sn	Các từ có biến cách giống với jambhū : vadhū, Sarabhū, sarabū, sutanū, camū, vāmūrū,...
Cc (1)	jambū	jambū, jambuyo	
Hc (8)	jambu	jambū, jambuyo	
Đc (2)	jambuṃ	jambū, jambuyo	
Ccc (3)	jambuyā	jambū {b} hi	
Xxc (5)	jambuyā	jambū {b} hi	
Tc (4)	jambuyā	jambūnaṃ	
Shc (6)	jambuyā	jambūnaṃ	
Vtc (7)	jambuyaṃ, jambuyā	jambūsu	

Danh Từ Trung Tính

Danh từ trung tính từ vĩ ‘a’: Citta (tâm)

Cách	Si	Sn	Các từ có biến cách giống

Cc (1)	cittaṃ	cittā, cittāni	với citta : puñña, pāpa, phala, rūpa, sādhana, sota, ghāna, sukha, dukkha, kāraṇa, dāna, sīla, dhana, jhāna, locana, mūla, kūla, bala, jāla,...
Hc (8)	citta	cittā, cittāni	
Đc (2)	cittaṃ	citte, cittāni	
Ccc (3)	cittena	citte {b} hi	
Xxc (5)	cittā, cittasmā, cittamhā	citte {b} hi	
Tc (4)	cittassa	cittānaṃ	
Shc (6)	cittassa	cittānaṃ	
Vtc (7)	citte, cittasmim, cittamhi	cittesu	

Danh từ trung tính từ vĩ ‘ā’: Assaddhā (bất tín tâm)

Cách	Si	Sn	Mukhanāsikā cũng có biến cách giống với assaddhā .
Cc (1)	assaddhaṃ	assadhā, assaddhāni	
Hc (8)	assaddha	assadhā, assaddhāni	
Đc (2)	assaddhaṃ	assaddhe, assaddhāni	
Ccc (3)	assaddhena	assaddhe {b} hi	
Xxc (5)	assaddhā, assaddhasmā, assaddhamhā	assaddhe {b} hi	
Tc (4)	assaddhassa	assaddhānaṃ	
Shc (6)	assaddhassa	assaddhānaṃ	
Vtc (7)	assaddhe, assaddhasmim, assaddhamhi	assaddhesu	

Danh từ trung tính từ vĩ 'i': Aṭṭhi (xương)			
Cách	Si	Sn	Các từ có biến cách giống với aṭṭhi : satthi, dadhi, vāri, akkhi...
Cc (1)	aṭṭhi	aṭṭhī, aṭṭhīni	
Hc (8)	aṭṭhi	aṭṭhī, aṭṭhīni	
Đc (2)	aṭṭhiṃ	aṭṭhī, aṭṭhīni	
Ccc (3)	aṭṭhinā	aṭṭhī{b}hi, aṭṭhi{b}hi	
Xxc (5)	aṭṭhinā, aṭṭhismā, aṭṭhimhā	aṭṭhī{b}hi, aṭṭhi{b}hi	
Tc (4)	aṭṭhino, aṭṭhissa	aṭṭhīnaṃ, aṭṭhināṃ	
Shc (6)	aṭṭhino, aṭṭhissa	aṭṭhīnaṃ, aṭṭhināṃ	
Vtc (7)	aṭṭhimhi, aṭṭhismiṃ	aṭṭhīsu, aṭṭhisu	

Danh từ trung tính từ vĩ 'ī': Sukhakārī (người tạo an lạc)			
Cách	Si	Sn	Sīghayāyī cũng có biến cách giống với sukhakārī .
Cc (1)	sukhakārī	sukhakārī, sukhakārīni	
Hc (8)	sukhakārī	sukhakārī, sukhakārīni	
Đc (2)	sukhakārīnaṃ, sukhakārīṃ	sukhakārī, sukhakārīni	
Ccc (3)	sukhakārīnā	sukhakārī{b}hi	
Xxc (5)	sukhakārīnā, sukhakārīsmā, sukhakārīmhā	sukhakārī{b}hi	
Tc (4)	sukhakārīno, sukhakārīssa	sukhakārīnaṃ	
Shc (6)	sukhakārīno, sukhakārīssa	sukhakārīnaṃ	
Vtc (7)	sukhakārīni, sukhakārīsmiṃ, sukhakārīmhi	sukhakārīsu	

Danh từ trung tính từ vĩ ‘u’: Āyu (tuổi)			
Cách	Si	Sn	Các từ có biến cách giống với āyu : cakkhu, vasu, dhanu, dāru, tipu, madhu ...
Cc (1)	āyu	āyū, āyūni	
Hc (8)	āyu	āyū, āyūni	
Đc (2)	āyuṃ	āyū, āyūni	
Ccc (3)	āyunā, āyusā	āyū {b} hi	
Xxc (5)	āyunā, āyusmā, āyumhā	āyū {b} hi	
Tc (4)	āyuno, āyussa	āyūnaṃ	
Shc (6)	āyuno, āyussa	āyūnaṃ	
Vtc (7)	āyumhi, āyusmiṃ	āyūsu	

Danh từ trung tính từ vĩ ‘ū’: Gotrabhū (chuyên tộc)			
Cách	Si	Sn	Abhibhū, sayambhū, dhammaññū cũng có biến cách giống với sukhakārī .
Cc (1)	gotrabhu	gotrabhū, gotrabhūni	
Hc (8)	gotrabhu	gotrabhū, gotrabhūni	
Đc (2)	gotrabhuṃ	gotrabhū, gotrabhūni	
Ccc (3)	gotrabhunā	gotrabhū {b} hi, gotrabhu {b} hi,	
Xxc (5)	gotrabhunā, gotrabhusmā, gotrabhumhā	gotrabhū {b} hi, gotrabhu {b} hi,	
Tc (4)	gotrabhuno, gotrabhussa	gotrabhūnaṃ, gotrabhunaṃ	
Shc (6)	gotrabhuno, gotrabhussa	gotrabhūnaṃ, gotrabhunaṃ	
Vtc (7)	gotrabhumhi, gotrabhusmiṃ	gotrabhūsu, gotrabhusu	

Danh từ trung tính từ vĩ 'o': Cittago (có gia súc đốm)		
Cách	Si	Sn
Cc (1)	cittagu	cittagū, cittagūni
Hc (8)	cittagu	cittagū, cittagūni
Đc (2)	cittagu	cittagū, cittagūni
Ccc (3)	cittagunā	cittagū {b} hi
Xxc (5)	cittagunā, cittagusmā, cittagumhā	cittagū {b} hi
Tc (4)	cittaguno, cittagussa	cittagūnaṃ
Shc (6)	cittaguno, cittagussa	cittagūnaṃ
Vtc (7)	cittagumhi, cittagusmiṃ	cittagūsu

2) Biên cách từ vĩ danh từ đặc biệt, tức biên cách riêng biệt của 1 số danh từ bất quy tắc, không theo bảng **Biên cách danh từ** ở trên. Sau đây là 1 số danh từ có biên cách bất quy tắc theo Padarūpasiddhi:

Nam tính:

Mano (ý)			
Cách	Si	Sn	Các từ có biên cách giống với mano : vaca, vaya, teja, tapa, ceta, tama, yasa, aya, paya, sira, chanda, sara, ura, raha, aha,...
Cc (1)	mano	manā	
Hc (8)	mana, manā	mānā	
Đc (2)	manaṃ	mane	
Ccc (3)	manasā, manena	mane {b} hi	
Xxc (5)	manā, manasmā, manamhā	mane {b} hi	
Tc (4)	manaso, manassa	manānaṃ	
Shc (6)	manaso, manassa	manānaṃ	
Vtc (7)	manasi, mane, manasmīṃ, manamhi	manesu	

Rāja (vua)		
Cách	Si	Sn
Cc (1)	rājā	guṇavanto, guṇavantā, (guṇavanti)
Hc (8)	rāja, rājā	rājāno

Đc (2)	rājānaṃ, rājaṃ	rājāno
Ccc (3)	raññā, rājena	rājū {b} hi, rāje {b} hi
Xxc (5)	raññā	rājū {b} hi, rāje {b} hi
Tc (4)	rañño, rājino	raññaṃ, rājūnaṃ, rājānaṃ
Shc (6)	rañño, rājino	raññaṃ, rājūnaṃ, rājānaṃ
Vtc (7)	raññe, rājini	rājūsu, rājesu

Brahma (Phạm thiên)		
Cách	Si	Sn
Cc (1)	brahmā	brahmāno
Hc (8)	brahme	brahmāno
Đc (2)	brahmānaṃ, brahmaṃ	brahmāno
Ccc (3)	brahmunā	brahme {b} hi
Xxc (5)	brahmunā	brahme {b} hi
Tc (4)	brahmuno, brahmassa	brahmānaṃ, brahmūnaṃ
Shc (6)	brahmuno, brahmassa	brahmānaṃ, brahmūnaṃ
Vtc (7)	brahmani	brahmesu

Atta (tự ngã, linh hồn)		
Cách	Si	Sn
Cc (1)	attā	attāno
Hc (8)	atta, attā	attāno
Đc (2)	attānaṃ, attamaṃ	attāno
Ccc (3)	attanā, attena	attane {b} hi
Xxc (5)	attanā	attane {b} hi
Tc (4)	attano	attānaṃ
Shc (6)	attano	attānaṃ
Vtc (7)	attani	attesu

Sakha (bạn bè)

Cách	Si	Sn
Cc (1)	sakhā	sakhāno, sakhāyo, sakhino
Hc (8)	sakha, sakhā, sakhi, sakhī, sakhe	sakhāno, sakhāyo, sakhino
Đc (2)	sakhāraṃ, sakhānaṃ, sakhaṃ	sakhāno, sakhāyo, sakhino
Ccc (3)	sakhinā	sakhāre {b} hi, sakhe {b} hi
Xxc (5)	sakhinā	sakhāre {b} hi, sakhe {b} hi
Tc (4)	sakhino, sakhissa	sakhārānaṃ, sakhīnaṃ
Shc (6)	sakhino, sakhissa	sakhārānaṃ, sakhīnaṃ
Vtc (7)	sakkhe	sakhāresu, sakhesu

Ātuma (tự ngã, linh hồn)		
Cách	Si	Sn
Cc (1)	ātumā	ātumāno
Hc (8)	ātuma, ātumā	ātumāno
Đc (2)	ātumānaṃ, ātumaṃ	ātumāno
Ccc (3)	ātumena	ātume {b} hi
Xxc (5)	ātumā, ātumasmā, ātumamhā	ātume {b} hi
Tc (4)	ātumassa	ātumānaṃ
Shc (6)	ātumassa	ātumānaṃ
Vtc (7)	ātume, ātumasmiṃ, ātumamhi	ātumesu
Puma (con đực)		
Cách	Si	Sn
Cc (1)	pumā	pumāno
Hc (8)	pumaṃ	pumāno
Đc (2)	pumaṃ	pumāno
Ccc (3)	pumānā, pumunā, pumena	pumāne {b} hi, pume {b} hi

Xxc (5)	pumānā, pumunā, pumā, pumasmā, pumamhā	pumāne {b} hi, pume {b} hi
Tc (4)	pumuno, pumassa	pumānaṃ
Shc (6)	pumuno, pumassa	pumānaṃ
Vtc (7)	pumāne, pume, pumasmiṃ, pumamhi	pumāsu, pumesu

Yuva (thanh niên)			
Cách	Si	Sn	Maghava cũng có biến cách giống yuva.
Cc (1)	yuvā, yuvāno	yuvānā, yuvā	
Hc (8)	yuva, yuvā, yuvāna, yuvānā	yuvānā	
Đc (2)	yuvānaṃ, yuvaṃ	yuvāne, yuve	
Ccc (3)	yuvānā, yuvena, yuvānena	yuvāne {b} hi, yuve {b} hi	
Xxc (5)	yuvānā, yuvānasmā, yuvānamhā	yuvāne {b} hi, yuve {b} hi	
Tc (4)	yuvānassa, yuvassa	yuvānānaṃ, yuvānaṃ	
Shc (6)	yuvānassa, yuvassa	yuvānānaṃ, yuvānaṃ	
Vtc (7)	yuvāne, yuvānasmīṃ, yuvānamhi, yuve, yuvasmīṃ, yuvamhi	yuvānesu, yuvāsu, yuvesu	

Satthu (giáo viên)		
Cách	Si	Sn
Cc (1)	satthā	satthāro
Hc (8)	sattha, satthā	satthāro
Đc (2)	satthāraṃ	satthāre, satthāro
Ccc (3)	satthārā, satthunā	satthāre {b} hi
Xxc (5)	satthārā	satthāre {b} hi
Tc (4)	satthu, satthussa, satthuno	satthārānaṃ, satthānaṃ
Shc (6)	satthu, satthussa, satthuno	satthārānaṃ, satthānaṃ
Vtc (7)	satthari	satthāresu
Kattu (người làm)		

Cách	Si	Sn	Các từ có biến cách giống với kattu : bhattu, vattu, netu, sotu, ñātu, jetu, chettu, bhettu, dātu, dhātu, nattu, boddhu, viññāpetu...
Cc (1)	kattā	kattāro	
Hc (8)	katta, kattā	kattāro	
Đc (2)	kattāraṃ	kattāre, kattāro	
Ccc (3)	kattārā	kattāre {b} hi	
Xxc (5)	kattārā	kattāre {b} hi	
Tc (4)	kattu, kattussa, kattuno	kattārānaṃ, kattānaṃ, kattūnaṃ, kattunaṃ	
Shc (6)	kattu, kattussa, kattuno	kattārānaṃ, kattānaṃ, kattūnaṃ, kattunaṃ	
Vtc (7)	kattari	kattāresu, kattūsu, kattusu	

Pitu (cha, bố)			
Cách	Si	Sn	Bhātu cũng có biến cách giống với kattu .
Cc (1)	pitā	pitāro	
Hc (8)	pita, pitā	pitāro	
Đc (2)	pitaraṃ	pitare, pitāro	
Ccc (3)	pitārā, pitunā	pitare {b} hi, pitū {b} hi, pitu {b} hi	
Xxc (5)	pitārā	pitare {b} hi, pitū {b} hi, pitu {b} hi	
Tc (4)	pitu, pituno, pitussa	pitārānaṃ, pitānaṃ, pitūnaṃ, pitunaṃ	
Shc (6)	pitu, pituno, pitussa	pitārānaṃ, pitānaṃ, pitūnaṃ, pitunaṃ	
Vtc (7)	pitari	pitaresu, pitūsu, pitusu	

Phân đọc Pāli và Bài tập Bài số 3

Phân đọc & hiểu nghĩa: Ngũ giới (*pañca-sīla*) của người cận sự nam (*upāsaka*) & cận sự nữ (*upāsikā*) trong Phật giáo. *Veramaṇī sikkhāpadam* = *veramaṇisikkhāpadam*

1- *Pāṇātipātāpāna* (nt) chúng sanh+*atipātā* (nt, xxc, si) từ sự giết *veramaṇisikkhāpadam* *veramaṇī* (nut) sự kiêng tránh+*sikkhāpadam* (trut, đc, si) học giới *samādiyāmi* *sam+a+√dā+i+ya+ti, I, si*) thọ trì, nhận lãnh. (Con xin thọ trì điều học kiêng tránh sự sát sanh).

2- *Adinnādānā* *a+dinna* (qkpt của *dadāti*) đã cho+*ādānā* (trut, xxc, si) từ sự lấy *veramaṇisikkhāpadam* *samādiyāmi*. (Con xin thọ trì điều học kiêng tránh sự trộm cắp).

3- *Kāmesumicchācārā* *kāmesu* (nt, vtc, sn) trong các dục+*micchā* (trt) sai+*cārā* (nt, xxc, sn) từ sự hành động *veramaṇisikkhāpadam* *samādiyāmi*. (Con xin thọ trì điều học kiêng tránh sự tà dâm.)

4- *Musāvādā* *musā* (trt) giả dối+*vādā* (nt, xxc, si) từ sự nói *veramaṇisikkhāpadam* *samādiyāmi*. (Con xin thọ trì điều học kiêng tránh sự nói dối.)

5- *Surā-meraya-majja-pamādatthānā* *surā* (nut) rượu+*meraya* (trut) rượu men+*majja* (trut) chất say+*pamāda* (nt) sự dễ duôi+*thānā* (trut, xxc, si) từ chỗ *veramaṇisikkhāpadam* *samādiyāmi*. (Con xin thọ trì điều học kiêng tránh nhân dễ duôi do uống rượu và chất say.)

Phân bài tập:

1. *Saṅgho gāmaṃ gacchati.*
2. *Sakuṇo rukkhe nisīdati.*
3. *Devā ākāsenā gacchanti.*
4. *Muni dhammaṃ bhāsati.*
5. *So gāmasmā nikkhamati.*

Ngữ vựng:

Ākāso (nt) hư không

Bhāsati = *√bhās+a+ti* (nói)

Devo (nt) Thiên nhân

Dhammo (nt) giáo Pháp

Gacchati = *√gam>gacch+a+ti* (đi)

Gāmo (nt) làng

Muni (nt) bậc hiền triết

Nikkhamati = *nid+√kam+a+ti* (rời khỏi, đi ra)

Nisīdati = *ni+√sad(a>ī)+a+ti* (ngồi)

Rukkho (nt) cây cối

Sakuṇo (nt) con chim

Saṅgho (nt) chư Tăng

So (nhxđat 'ta', cc, si) vị ấy

BIẾN CÁCH DANH TỪ (*māma-vibhatti*)

Danh từ nam tính (<i>pulliṅga-nāma</i>)															
	a		ā (<i>sā</i> – con chó)		i		ī		u		ū		o (<i>go</i> - con bò)		
	C	Si	Sn	Si	Sn	Si	Sn	Si	Sn	Si	Sn	Si	Sn	Si	Sn
1	Cc	o	ā	sā	sā	i	ī, ayo	ī	ī, ino	u	ū, avo	ū	ū, uno	go	gāvo
8	Hc	a, ā	ā	sa, sā	sā	i, ī	ayo	i	ī, ino	u	ū, avo	u	ū, uno	go	gāvo
2	Đc	aṃ	e	saṃ	se	iṃ	ī, ayo	iṃ, (ina ṃ)	ī, ino	uṃ	ū, avo	uṃ	ū, uno	gavaṃ, gāvavaṃ; gāvavaṃ	gāvo
3	Cc	ena	e{b }hi	sena	sāhi {b} hi	inā	ī{b} hi	inā	ī{b }hi	unā	ū{b }hi	unā	ū{b }hi	gavena, gāvena	gave{b}hi, gāve{b}hi; go{b}hi
5	Xxc	ā, amh ā, asm ā	e{b }hi	sā, sasm ā, sam hā	sāhi {b} hi	inā, imh ā, ism ā	ī{b} hi	inā, imhā , ismā	ī{b }hi	unā , um hā, us mā	ū{b }hi	unā , um hā, us mā	ū{b }hi	gavā, gāvā; gavamhā, gāvavamhā; gavasmā, gāvasmā	gave{b}hi, gāve{b}hi; go{b}hi
4	Tc	āya, assa	āna ṃ	sassa, sāya	sāna ṃ	ino, issa	īnaṃ	ino, issa	īna ṃ	u, uno , ussa	ūna ṃ	uno , ussa	ūna ṃ	gavassa, gāvassa	gavaṃ; gunnaṃ; gonnaṃ; gonnaṃ
6	Shc	assa	āna ṃ	sassa a	sāna ṃ	ino, issa	īnaṃ	ino, issa	īna ṃ	u, uno , ussa	ūna ṃ	uno , ussa	ūna ṃ	gavassa, gāvassa	gavaṃ; gunnaṃ; gonnaṃ; gonnaṃ
7	Vtc	e, amh i, asm iṃ	esu	se, sasm iṃ, sam hi	sāsu	imh i, ismi ṃ	isu, īsu	imhi , ismi ṃ	īsu	um hi, us mi ṃ	usu , ūsū	um hi, us mi ṃ	ūsū	gave, gāve; gavamhi, gāvavamhi; gavasmim, gāvasmim	gavesu, gāvesu; gosū

Danh từ trung tính (<i>napuṃsakaliṅga-nāma</i>)						
	a		i		u	
Cách	Si	Sn	Si	Sn	Si	Sn

1	Cc	aṃ	ā, āni	i	ī, īni	u	ū, ūni
8	Hc	a	ā, āni	i	ī, īni	u	ū, ūni
2	Đc	aṃ	e, āni	iṃ	ī, īni	uṃ	ū, ūni
3	Ccc	ena	e{b}hi	inā	ī{b}hi	unā	ū{b}hi
5	Xxc	ā, amhā, asmā,	e{b}hi	inā, imhā, ismā	ī{b}hi	unā, umhā, usmā	ū{b}hi
4	Tc	assa, āya	ānaṃ	ino, issa	īnaṃ	u, uno, ussa	ūnaṃ
6	Shc	assa	ānaṃ	ino, issa	īnaṃ	u, uno, ussa	ūnaṃ
7	Vtc	e, amhi, asmim	esu	imhi, ismim	īsu, īsu	umhi, usmim	ūsu, ūsu

Danh từ nữ tính (*itthiliṅga-nāma*)

		ā		i		ī		u		ū	
	Cách	Si	Sn	Si	Sn	Si	Sn	Si	Sn	Si	Sn
1	Cc	ā	ā, āyo	i	ī, iyo	ī	ī, iyo	u	ū, uyo	ū	ū, uyo
8	Hc	e	ā, āyo	i	ī, iyo	i	ī, iyo	u	ū, uyo	u	ū, uyo
2	Đc	aṃ	ā, āyo	iṃ	ī, iyo	iṃ	ī, iyo	uṃ	ū, uyo	uṃ	ū, uyo
3	Ccc	āya	ā{b}hi	iyā	ī{b}hi	iyā	ī{b}hi	uyā	ū{b}hi	uyā	ū{b}hi
5	Xxc	āya	ā{b}hi	iyā	ī{b}hi	iyā	ī{b}hi	uyā	ū{b}hi	uyā	ū{b}hi
4	Tc	āya	ānaṃ	iyā	īnaṃ	iyā	īnaṃ	uyā	ūnaṃ	uyā	ūnaṃ
6	Shc	āya	ānaṃ	iyā	īnaṃ	iyā	īnaṃ	uyā	ūnaṃ	uyā	ūnaṃ
7	Vtc	āya, āyaṃ	āsu	iyā, iyaṃ	īsu, īsu	iyā, iyaṃ	īsu	uyā, uyaṃ	ūsu, ūsu	uyā, uyaṃ	ūsu